

17 ΙΟΥΝΙΟΥ 2020

**ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

A1.α.

1. Λάθος, «Αἰ μὲν τοίνυν ἄλλαι ἀρεταὶ καλούμεναι ψυχῆς κινδυνεύουσιν ἐγγύς τι εἶναι τῶν τοῦ σώματος –τῷ ὄντι γὰρ οὐκ ἐνοῦσαι πρότερον ὕστερον ἐμποιεῖσθαι ἔθεσι καὶ ἀσκήσεσιν –»
2. Λάθος, «ἢ δὲ τοῦ φρονῆσαι παντὸς μᾶλλον θειοτέρου τινὸς τυγχάνει, ὡς ἔοικεν, οὔσα, ὃ τὴν μὲν δύναμιν οὐδέποτε ἀπόλλυσιν, ὑπὸ δὲ τῆς περιαγωγῆς χρήσιμόν τε καὶ ὠφέλιμον καὶ ἄχρηστον αὖ καὶ βλαβερὸν γίνεται»
3. Σωστό, «οὐκ ὀρθῶς δὲ τετραμμένῳ οὐδὲ βλέποντι οἷ ἔδει, τοῦτο διαμηχανήσασθαι»

A1.β.

«σφεῖς» : οἷαν τινὲς ἐπαγγελλόμενοι

«ῶ» : τὸ ὄργανον

B1.

Σύμφωνα με τον ορισμό του Σωκράτη η παιδεία είναι η τέχνη για τη μεταστροφή της ψυχῆς ὥστε να γίνει η μεταστροφή αυτή πιο εύκολα και πιο αποτελεσματικά. Η μεταστροφή αυτή σκοπεύει να φέρει την ψυχή σε επαφή με το Αγαθό. Συνεπώς, η παιδεία είναι υπεύθυνη για την περιαγωγή. Η λέξη έχει φιλοσοφική βαρύτητα, διότι δείχνει πως η γνώση και η παιδεία, καθώς στρέφεται στον κόσμο, οφείλει να έχει πάντα καθολικό χαρακτήρα και να μην εξαντλείται σε προσέγγιση από μία επιμέρους οπτική γωνία. Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσεται και η χρήση του δεοντολογικού ρηματικού επιθέτου περιακτέον, το οποίο όμως δεν προτρέπει απλώς σε μια ευρύτερη θέαση αλλά αποβλέπει σε μια μεταστροφή της ψυχῆς από τον κόσμο των αισθήσεων προς τον κόσμο των Ιδεών. Πρόκειται, ὅπως και στην περίπτωση της παιδείας, για μια στροφή ὅλης της ὑπαρξης προς τον «ἥλιο», προς το αγαθό – για μια επώδυνη πορεία. Η αναζήτηση του

αληθινά υπαρκτού αποτέλεσε εξ αρχής για τη φιλοσοφία μέγα ερώτημα. Αυτό που υπάρχει πραγματικά είναι μόνο οι Ιδέες, όχι τα αισθητά.

Η ψυχή, συνάμα, επιτυγχάνει τη μεταστροφή της με τη βοήθεια της φρόνησης. Η φρόνηση διαφέρει από τις άλλες αρετές της ψυχής γιατί οι υπόλοιπες δεν προϋπήρχαν στην ψυχή αλλά δημιουργήθηκαν με τον εθισμό και την άσκηση. Αντίθετα, η αρετή της φρόνησης είναι μια διανοητική ικανότητα του ανθρώπου και αποτελεί ένα εσωτερικό δεδομένο. Καταφέρνει να κυριαρχήσει στις ηδονές και τις επιθυμίες και να απεγκλωβίσει την ψυχή από τη φυλακή του σώματος για να στραφεί στη θέαση του Αγαθού.

B2.

Ο Σωκράτης στο σημείο αυτό εναντιώνεται στους σοφιστές. Απορρίπτει τον ισχυρισμό αυτών που ασχολούνται επαγγελματικά με την παιδεία και την άποψή τους πως στην ψυχή δεν υπάρχει γνώση, αλλά τους την εμφυτεύουν οι ίδιοι. Συγκεκριμένα αναφέρει πως είναι σαν να βάζουν την ικανότητα της όρασης στα μάτια ενός τυφλού, ώστε να μπορεί να βλέπει με αυτά. Με τον τρόπο αυτό κατακρίνει τους σοφιστές, οι οποίοι είχαν ως επάγγελμά τους τη μόρφωση, έναντι αμοιβής. Με την επανάληψη της πρόθεσης εν (ένουσης, έν τῆ ψυχῆ, έντιθέναι, έντιθέντες) ισχυροποιεί τη δική του θέση ότι ο άνθρωπος δεν αποκτά τη γνώση ως πληροφορία που λαμβάνει χώρα έξωθεν, αλλά ότι την ανακαλύπτει και την παράγει μέσα του. Γι' αυτό και αυτήν την έντονα βιωματική γνωστική διαδικασία την ονομάζει συμβολικά «άνάμνησιν». Για τον Σωκράτη ο άνθρωπος γνωρίζει την αλήθεια, την Ιδέα και με τη φιλοσοφία την ξαναθυμάται και την επαναφέρει στη μνήμη του.

B3.

1 α, 2 γ, 3 β, 4 β, 5 γ.

B4.α.

φανόν : **φάσμα**

άνασχέςθαι : **ανακωχή**

περιακτέον : **άξονας**

τετραμμένω : **ανατροπή**

έντιθέντες : **παρακαταθήκη**

άπόλλυσι : **απώλεια**

B4.β.

- Οι πολιτικοί επαγγέλλονται προεκλογικά αλόγιστες κοινωνικές παροχές.
- Η επιστήμη της γλωσσολογίας μελετά τα φαινόμενα που επηρεάζουν τη διαμόρφωση της γλώσσας.

B5.

Η παιδεία για τον Πλάτωνα στοχεύει στη συλλογική ευημερία, κάτι που διαφαίνεται και στο παράλληλο κείμενο. Την ανακαλύπτει το άτομο μέσα του και ορίζεται ως η τέχνη που θα βοηθήσει τη ψυχή στη μεταστροφή της από τον κόσμο των αισθητών όντων στο νοητό κόσμο των Ιδεών, ώστε να καταφέρει να θεαθεί την ιδέα του Αγαθού. Τη σπουδαιότητα της ψυχικής καλλιέργειας τονίζει και ο Δελμούζος στο κείμενο. Ισχυρίζεται παράλληλα πως δεν έρχεται έτοιμη από εξωτερικούς παράγοντες, αλλά απαιτεί αδιάκοπη ατομική προσπάθεια.

Παράλληλα και στα δύο κείμενα είναι ευδιάκριτο πως τα αποτελέσματα της παιδείας δεν είναι κοινά σε όλους τους ανθρώπους. Κάποιοι πλησιάζουν περισσότερο ή λιγότερο το ιδανικό, ανάλογα με την προσπάθειά τους. Η διανοητική ικανότητα δεν χάνει ποτέ τη δύναμή της, όμως δεν λειτουργεί πάντα με θετικό τρόπο. Έτσι άλλοι γίνονται χρήσιμοι και ωφέλιμοι κι άλλοι βλαπτικοί. Επομένως όσο περισσότερο το άτομο ασχοληθεί με τον εαυτό του κι όσο περισσότερο κοπιάσει, τόσο περισσότερο θα συγκροτήσει μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα και θα συνεισφέρει στην ατομική και συλλογική πρόοδο.

Γ1. Εάν, όμως, κάποιος με ρωτούσε • καλά/στ' αλήθεια, αν κάποιος βλάπτει την πόλη, λες ότι πρέπει να κάνουμε/υπογράψουμε ειρήνη μαζί του; Δεν θα το έλεγα • αλλά περισσότερο λέω ότι πολύ γρηγορότερα θα τους τιμωρούσαμε, αν δεν αδικούσαμε κανέναν • γιατί δεν θα είχαν κανέναν ως σύμμαχο.

Γ2.

Στο κείμενο ο Ξενοφώντας συνδέει την οικονομική ευημερία της Αθήνας με την ειρήνη στηριζόμενος στα «προγεγενημένα», δηλαδή σε όσα έχουν ήδη συμβεί. Κατά την περίοδο της ειρήνης στο παρελθόν, λοιπόν, προέκυψαν για την πόλη πάρα πολλά έσοδα, ενώ αντίθετα σε περιόδους πολέμου παρατηρήθηκε υπέρμετρη σπατάλη τους. Μάλιστα, θεωρεί πως και στην εποχή που γράφεται το απόσπασμα επιβεβαιώνεται κάτι αντίστοιχο, καθώς λόγω του πολέμου

έχουν ξοδευτεί πολλά χρήματα, ενώ από την εποχή που παγιώθηκε ειρήνη στη θάλασσα υπήρξε ευημερία, αφού τα έσοδα βρίσκονται στη διάθεση των πολιτών, για να τα αξιοποιήσουν όπως θέλουν.

Γ3.α.

έκλιπούσας : **έξέλειπες**

τάς εισελθούσας : **εισηίεισθα / εισήεις**

καταδαπανηθείσας : **κατεδαπανῶ**

Γ3.β.

μᾶλλον : **μάλα** (θετικός) – **μάλιστα** (υπερθετικός)

θᾶπτον : **τάχεως** (θετικός) – **τάχιστα** (υπερθετικός)

Γ3.γ.

τις : **τισίν**

προσόδους : **αἱ πρόσοδοι**

πολίταις : **(ῶ) πολῖτα**

Γ4.α.

ἢ εἰρήνην : **β' όρος σύγκρισης από το «κερδαλεώτερον»** [ἢ + ομοιόπτωτα προς τον α' όρο σύγκρισης «πόλεμον» που λειτουργεί ως υποκείμενο του απαρεμφάτου «εἶναι»]

ταῦτα : **υποκείμενο στο ρήμα «ἂν κριθείη»,** αττική σύνταξη.

τῶν προσόδων : ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός που λειτουργεί ως **γενική προσδιοριστική διαιρετική στο «πολλάς»**

ἄγειν : τελικό απαρέμφατο ως **υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα «χρή»**

Γ4.β. άνενεχθέντα : συνημμένη κατηγορηματική μετοχή (επέχει θέση κατηγορηματικού προσδιορισμού στο υποκείμενό της «χρήματα» που λειτουργεί και ως αντικείμενο του ρήματος «εὐρήσει»). **Εἶναι κατηγορηματική μετοχή, επειδή εξαρτάται από το ρήμα ανακάλυψης «εὐρήσει» και ισοδυναμεί με δευτερεύουσα ειδική πρόταση.**

Γ4.γ.

- **πῶς ἂν ἄμεινον ταῦτα κριθείη : δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρόταση, κρίσεως, μερικής άγνοιας. Λειτουργεί συντακτικά ως αντικείμενο του γνωστικού ρήματος «οἶδα».**

- ως χρή και πρὸς τοῦτον εἰρήνην ἄγειν : δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση, κρίσεως. Λειτουργεί συντακτικά ως αντικείμενο του λεκτικού ρήματος «λέγεις».

Σχολιασμός θεμάτων

Το διδαγμένο κείμενο είναι μέρος της νέας ύλης και οι ερμηνευτικές παρατηρήσεις προϋποθέτουν την καλή γνώση των σχολίων του φακέλου υλικού. Οι παρατηρήσεις του αδίδακτου κειμένου δεν αποκλίνουν από τον παραδοσιακό τρόπο εξέτασης, δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερη δυσκολία, αλλά μέσω αυτών εξετάζεται ένα ευρύ φάσμα των γραμματικών και συντακτικών φαινομένων.

Επιτροπή απαντήσεων

Καπίτσα Ευαγγελία

Σκρέκης Λουκάς

Τρουλάκης Μάνος

ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗ: • Κύπρου 51, τηλ. 2109941471, 2109935566 • Γερουλάνου 103, τηλ. 2109911067

ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ: • Ναυαρίνου 12, τηλ. 2109944396,

ΓΛΥΦΑΔΑ: Λ. Βουλιαγμένης 147 & Πραξιτέλους 2, τηλ. 2109680008

email : support@romvos.edu.gr